

ШҮЛЭГ ГОО ЗҮЙН ТОГТОЛЦООГОО ХАДГАЛАН ОРЧУУЛАГДАХ БОЛОМЖИЙН ТУХАЙД³

Ц.Магсар⁴

Аннотация: Переводчики поэтического текста постоянно сталкиваются с проблемами, связанными с переводимостью того или иного стихотворного произведения. По поводу данной темы выделяются две характерные тенденции в современном переводоведении. Для того, чтобы обосновать собственный подход по этой теме, в данном тексте для доклада мы затрагиваем некоторые нюансы относительно специфических моментов в переводе произведений А. С. Пушкина на монгольский язык, ставя во главу угла эстетический параметр стихотворного произведения, так как именно он будет служить главным стержнем в переводе поэзии как искусства слова. В таком случае, наиважнейшей задачей переводчика станет вопрос о том, как решить самую уязвимую на наш взгляд проблему – проблему о сохранении полноценности эстетической системы переводимого произведения.

Түлхүүр үг: яруу найраг, дүйцэл ба нийцэл, үндэсний онцлог

Орчин үеийн судлаачид онцлон тэмдэглэдэг яруу найргийн эхийн харьцангуй тогтвортой шинж нь орчуулагчдыг тухайн шүлэглэсэн зохиол орчуулагдах боломжтой эсэх тухай асуудал руу чиглүүлдэг нэг зангилаа сэдэв юм. Энэ сэдвээр яригддаг үй олон үзэл бодлоос нийтлэг хоёр хандлага илэрхий ажиглагддагийн нэг дэхийг яруу найраг орчуулах далай их үйлс бүтээгч мөртлөө шүлгийн орчуулагдах боломжийг туйлын хязгаарлагдмал гэж үзсэн Самуил Маршакийн санаа бодлоор жишээлэн хэлж болно. Тэр бээр “Шүлэг орчуулна гэдэг эрхэм чухал бөгөөд бэрх урлаг. Хэлэхэд хачирхалтай мэт боловч хэрэг дээрээ үнэнийг илтгэсэн хоёр гаргалгааг энд би хэлнэ. Эхнийх нь – шүлгийг орчуулах боломжгүй. Удаах нь – орчуулга бүр онцгой тохиолдол” [Маршак, 1971] гэжээ. Нөгөө хандлагын жишээнд оросын орчуулгын онолчид, тухайлбал А.В.Федоров, И.С.Алексеева, В.В.Сдобников нарын үзэл баримтлалыг дурдаж болно: “...Яруу найргийн эхийн орчуулга харьцангуй чөлөөт шинжтэй тул хамгийн хэцүү орчуулгын төрөл юм. Өөрөөр хэлбэл, энэ төрөлд төгс хувилбар байх боломжгүй, учир нь яруу найргийн дүр дүрслэлийг орчуулагч бүр өөрийнхөөрөө ойлгож, эх хэлэндээ өөр өөрөөр орчуулдаг” [Борисенко, Глухова, 2016]. Яруу найргийн эх орчуулагдах нөхцөл боломжийн талаарх нийтлэг үзэл төсөөлөл ерөнхийдөө ийм бөлгөө.

Эл өгүүлэлд оросын яруу найргаас монгол хэлэнд орчуулах практик ажил үйлийг (тухайн тохиолдолд миний өөрийн) эш болгосон тул яруу найргийн орчуулгын чиглэлээр оросын орчуулга судлалд дэлгэрсэн үзэл онолыг баримтлан А.С.Пушкиний ганц нэг шүлгийг хэрхэн орчуулснаа тухайлан шинжихүл болохгүй зүйлгүй мэт санагдав. Дашрамд тэмдэглэхэд яруу найргийн эхийн тогтолцоот чанарыг гоо зүй, ёс зүй, яруусал, үүрэгт шинж гэх мэт үзүүлэлтээр гүнзгий бөгөөд ул суурьтай тайлбарласан хангалттай эх үүсвэрүүдийг тэндээс олж үзэж болно. Тэгээд ч эдгээр онцлог шинж орчуулагчийн анхаарлын гадна байх боломжгүй. Гагцхүү яруу

³ «Аксиологические проблемы современных филологических исследований» сэдэвт олон улсын XI эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл (илтгэсэн нэр нь: “К проблеме переводимости поэтического текста как эстетической системы”). Екатеринбург. 2025.04.17.

⁴ Доктор, профессор, МУБИС

найргийг үгийн урлаг талаас нь хандаж орчуулах ахул эдгээрээс гоо зүйн үзүүлэлт амин сүнс нь байх болно. Оросын судлаачдын, тухайлбал Ю.Казарины тэмдэглэснээр орон зайн үүднээс авч үзвэл гоо зүйн үзүүлэлт яруу найргийн эхийн гурван гол макро- бүрдлийн нэг ажээ: “Яруу найргийн эх нь хэл ба соёлын тогтолцооны ихээхэн нарийн ээдрээтэй, цогц тэмдэгтүүд, бас өөрөө ч мөн тогтолцоо, буюу хэлний (эхийн) тэмдэгтүүдийн нэгдмэл шинжийг бүрдүүлдгээрээ харилцан адилгүй бөгөөд наад зах нь бүтцийн гурван макро- бүрдэл буюу гурван орон зайг агуулдаг нь соёл, хэл, гоо зүйн орон зай юм” [Казарин, 1999].

Асуудалд энэ үзлээр хандах аваас орчуулагчийн хувьд нэн чухал нь шүлэг хөрвүүлэхэд хамгийн ээдрээтэй зүйл буюу зохиолын гоо зүйн тогтолцоог хэрхэн яаж хэр чинээнд нь хадгалах тухайтад байх болно. Орчуулагч хүн ямагт эргэлзэж эхэлдэг: «орчуулга нь уншигчдад эх зохиолыг хэлээр нь уншиж байгаа янз байдлаараа хүрч чадах уу гэж; яагаад гэвэл “илүү онцлог талд” нь шимтсэн сонголт хийхдээ тэр бээр өөрийн “би”-г тэндээс зайлшгүй олж хардаг» [Позднякова, Бабанина, 2012]. Хэргийн учиг юунд гэвэл орчуулагч гэмээ нь өөрийн гэсэн ертөнцийг үзэх үзэлтэй, гоо зүйн таашаалтай уран бүтээлч бие хүнийхээ хувьд орчуулгын эхийн бүтэц байгууламжийг сонголтоороо шийддэг бөгөөд тэнд нь түүний хувь хүний болон бусад шинж чанараас хамааралтай, субъектив шинжтэй эд эсүүд хүссэн хүсээгүй байх л болно. Тийнхүү би ч мөн адил туршлагаасаа үүдсэн сэдэв рүү орж, тэрхүү өчүүхэн туршлагаа ямар нэг хэмжээгээр дөвийлгөсөн буруутайн мэдрэмжээ илтгэх ялдамд яруу найргийн орчуулгын бүтээлд ямагт цухалздаг өвөрмөц онцлогийг түшиглэн үзэл бодлоо цухас дурдахыг зорив. Ингэхдээ тухайн онцлог шинжүүд нь урьдчилан хэлэх аргагүй, “онцгой тохиолдол” гэдэг утгаараа хэл хэлэнд өөр, орчуулагч бүрд янз янзаар илрэх нигууртайг тэмдэглэх нь зүй. Яруу найргийн эхийн орчуулга “харьцангуй чөлөөт шинжтэй...” талаарх бидний авсан эш чухамхүү энэ онцлогийг тусгах бөгөөд уг чанартаа хувилбар ч мөн олон янз байж болох тухай санааг агуулж буй билээ.

Орчуулга судлалд “дүйцэл”, “нийцэл” гэсэн ойлголтууд байдгийг энэ салбарынхан мэднэ. Аль аль нь орчуулгын эхийн чанарын тухайд шалгуур ойлголт юм. Нийцлийг тодорхойлж, тухайлбал Я.И.Рецкер бичихдээ: “Нийцлийн шалгуур нь уугал эхэд өгөгдсөн бодит байдлын зөвхөн тодорхой нэг хэсэгт таарах тухай асуудал тул сонгон авсан хэрэглэгдэхүүний ижил тэнцүү чанар нь давхацсан байдлаар биш юм гэхэд орчуулгын үр дүн нь уугал эхийн үйлчлэлд туйлын ойр очсон хэмжээсээр тодорхойлогдоно. Хэлний хэрэглэгдэхүүний ижил тэнцүү чанарыг тогтоох үндэс нь хэлбэрийн бус, зөвхөн үүргийн үзүүлэлт гэдгийг ур чадварын өндөр түвшинд гүйцэтгэсэн ямар ч орчуулгын дүн шинжилгээ харуулж байна” [Рецкер, 2007] гэжээ. Харин дүйцүүлэх орчуулгын тухайд гэвэл энэ нь “орчуулж буй хэлний хэм хэмжээг баримтлах үед агуулгын тогтвортой талыг дамжуулах үүднээс зайлшгүй бөгөөд хангалттай түвшинд гүйцэтгэж буй орчуулга” [Бархударов, 2008] билээ. Уран сайхны төгс төгөлдөр орчуулгын шалгуур болгож эдгээр ойлголтын алийг ч хэрэглэх боломжтой ч яруу найргийн орчуулгын тухайд гэвэл нийцлээс илүүтэй дүйцлийн түвшний үзүүлэлтийг онцлон үзүүштэй, учир нь цаад эхийнхээ үг утгас болоод бусад ямарваа нэгэн эд эсээс орхиж гээлгүй орчуулсан гайхамшигтай шүлэг бараг боломжгүй юм. Яруу найргийн орчуулга нь зүгээр нэг хэл хоорондын хувиргал биш нь тодорхой. Орчуулгын энэ төрөл нэн тэргүүнд эхийн гоо зүйн чиг зүгийг гаргадаг уран сайхны ертөнцийн зураглал, соёлын орон зай, үндэсний оюун санааны ертөнц, сэтгэлгээний болон хүртэхүйн дүр дүрслэл гэх мэт хэд хэдэн хүчин зүйлийг өөртөө агуулдаг байна.

Уран сайхны хэлбэр, эхийн гоо зүйн төгс шинжийг хадгалахыг эрмэлзэхдээ орчуулагч хүн энэхүү нийцэл ба дүйцлийн алийг зайлшгүй байдлаар илүүтэй баримтлах төлөвтэйг харуулах зорилгоор Пушкиний хоёр шүлэг, тэдгээрийг орчуулсан хувилбаруудаа авч үзье. Онцлууштай нь эхэд нэг цул болж сүлэлдсэн бүтэц-байгууламжийн, утга-дуурслын нэгдэл болон шүлгийн бусад эд эс орчуулгадаа бүх талаар бүрэн нийцсэн хувиргал гарах нь нэн эргэлзээтэй билээ. Ер нь ч тэгээд яруу найргийн ч бай, гоо зүйн ч бай харь үгийн урлагийн тогтолцоог өөр хэлээр дуурайлган бүтээнэ гэдэг харьцангуй ойлголт юм. Тухайн тохиолдол бүрийг “алтан дунджийг”

хэрхэн олох тухай орчуулагчийн “зовлон” гэж хэлж болно. Эхний хувилбарын жишээ болгож бид энд, тухайлбал Пушкиний “Сэргэлт” шүлгийг орчуулснаа авав:

Художник-варвар кистью сонной
Картину гения чернит.
И свой рисунок беззаконный
Над ней бессмысленно чертит.

Урагшгүй зураач суутны зургийг
Унтаа бийрээрээ сэглэжээ.
Ур муутай өөрийн зургийг
Утгагүй дээрээс нь эрээчжээ.

Но краски чуждые, с летами,
Спадают ветхой чешуей;
Созданье гения пред нами
Выходит с прежней красотой.

Гэвч цагийн уртад ондоо будаг
Үжирч гандаад хуурав;
Гоо үзэмжит суутны бүтээл
Урьдын дүрээрээ тодров.

Так исчезают заблужденья
С измученной души моей,
И возникают в ней виденья
Первоначальных, чистых дней.

Яг л ингэж миний төөрөгдөл
Энэлсэн сэтгэлээс арилдаг юм,
Яалт ч үгүй нүцгэрсэн үзлийн
Эхэн үе эргэж амилдаг юм.

Утга, бүтцийн тал дээр энэхүү орчуулга бараг алдагдалгүй буув. Юуны үр нөлөөгөөр ийнхүү нийцлийн түвшинд хүрсний учир холбогдол нь уугал эх болон орчуулгын эхийн утга, бүтцийн бүрдэл хэсгүүд, тэр дундаа үг илэрхийлэл, өгүүлбэрийн байгууламж, зохиомж, найруулгын хийгээд бусад онцлог шинжүүд тухайн тохиолдолд хоорондоо бүрэн нийцжээ. Нийцлийн ийм жишээ яруу найргийн орчуулгын практикт олноор тааралдах нь лавтай. Харин энэ төрлийн орчуулгад хамгийн ээдрээтэй хоёр дахь хувилбарын жишээнд утга, бүтцийн тал дээр өмнөх эхээс онцын ялгаагүй гэмээр “Хайрлаж дурладаг хавар цаг...” шүлгийн орчуулгыг авч үзье:

Весна, весна, пора любви,
Как тяжко мне твое явленье,
Какое томное волнение
В моей душе, в моей крови...
Как чуждо сердцу наслаждение...
Все, что ликует и блестит,
Наводит скуку и томленье.
Отдайте мне метель и вьюгу
И зимний долгий мрак ночей.

Хайрлаж дурладаг хавар цаг ирлээ ч
Харагдах тоолонд чинь би л зовном,
Буцлах цус, булгилах зүрх минь
Байж ядан шаналахыг даанч яанам...
Баяр баясал зүрхэнд багтах газар алга...
Урамтай хөл хөөрцөг, гял цал бүхэн
Уйтгар гуныхрал хургаах төдий...
Яршиг зүгээр, шуурга шамаргатай
Янгинасан өвөл рүүгээ буцах минь

Монгол хэлэнд буулгасан энэ шүлгийн орчуулга нийцлийн түвшинд бидний хувьд хараахан болсонгүй. Учир нь уугал эхэд орчуулгын хэлний зүй тогтлоор зохиомжлох зайлшгүй шаардлагатай яруу өгүүлэмжийн эрэмбэ, хэлэхүйн онцлог, тухайлбал гаргалга, илэрхийллийн хэрэгслүүд, ярууслын хэлбэртээ үл авцалдах үгсийн сан, өгүүлбэр зүйн зөрөө, үндэсний онцлог, тэр дундаа орос, монгол хүний дүрслэн сэтгэхүйн ялгаа, сэтгэлийн шинж маяг зэрэг үзүүлэлт тусгалаа олсон нь чамгүй аж. Эдгээр тус бүрийг тухайлан авч үзье.

Жишээ нь, *яруу өгүүлэмжийн эрэмбийн тухайд*. Яруу найргийн эхийн орчуулга уугал эхийн гоо зүйн тогтолцоог ямар нэгэн хэмжээгээр “эвдэж”, түүнийгээ орчуулж буй соёлын гоо зүйн тогтолцоотой уялдуулан шинээр бүтээдэг бөгөөд үүний тулд эрхбиш орчуулагч нь өөрөө яруу найргийн дөртэй байх ёстой. Тухайн эхэд кодлогдсон соёлын суурийн зөрөөнөөс үүдэлтэй бэрхшээл үүсэж болох буюу түүнийг зөвхөн яруу өгүүлэмжийн үүргээр дүйцүүлэх түвшинд, чөлөөт хэлбэрээр хувиргал хийх замаар шийдвэрлэх боломжтой. Бидний энд авсан хувилбар ч тийм билээ. Энэхүү эхийн орчуулгад тусгалаа олсон гоо зүйн тогтолцоо, тухайлбал ур хийцийн хэлбэр, шүлгийн байгууламж, сэтгэл хөдлөлийн үр нөлөө гэх мэт зүйлс бүхэлдээ монгол уншигчид чиглэсэн тул орчуулгын эхийн хувьд яалт ч үгүй соёлын хамааралтай үр дүн гарна.

Хэлэхүйн онцлогийн тухайд. Яруу найргийн орчуулга үгчилсэн орчуулга биш учраас орчуулагч бээр зохиолоос юуг нь авч үлдээд, юуг нь “золигт гаргах” тал дээр шийдвэр гаргах байнгын асуудалтай тулгардаг ба энэ нь гол төлөв зохиолчийн гоо зүйн үзэл баримтлал хийгээд түүнд нь орчуулагч аль хэр шимтсэн байдлаас ихээхэн шалтгаална. Тухайн эх яруу дүрслэлийн хэрэглүүрээр баялаг тохиолдолд асуудал бүр ч лавшрах талтай. Иймд хэл, хэлэхүйн онцлогтой холбоотой бэрхшээл үүссэн тохиолдолд орчуулагч гол төлөв орчуулгын хэлнийхээ дүйцлийн хэлбэрүүдээс сонгох нь илүүтэй билээ. Дээрх орчуулгад бидний хувьд тухайлбал, “*Весна, весна, пора любви*” хэмээх нэрлэсэн өгүүлбэрээр илэрхийлсэн мөрийг “*Хайр дурлалын цаг хавар ирлээ*” хэмээн энгийн хүүрнэл өгүүлбэрээр, “*Какое томное волнение В моей душе, в моей крови...*” хэмээх хос мөрийг “*Буцлах цус, булгилах зүрх минь Байж ядан шаналахыг даанч яанам...*” хэмээн илүү нарийвчилсан тодотголоор дүйцүүлэн орчуулав. Тухайн тохиолдолд ийнхүү хувиргал хийх шаардлага орос, монгол хэлний үгийн хэрэглээний онцлогтой холбоотой бөгөөд тухайлбал, орос хэлэнд нэрийн хэлбэрээр илрэх боломжтой газар монгол хэлэнд үйл үгийн идэвхтэй хэрэглээний онцлогоо даган үйлших байдлаар илрэх онцлогийн нэг жишээ юм. Мөн “*Как чуждо сердцу наслаждение...*” гэсэн мөрийг үгчлэн орчуулбаас зохимжтой хэлбэрээ олохгүй; иймд “*Баяр баясал зүрхэнд багтах газар алга...*” гэж харьцангуй чөлөөт хэлбэрийг сонгох хэрэгтэй болов. Дашрамд тэмдэглэхэд, чухамхүү яруу найргийн эхийн орчуулгад иймэрхүү ялгаа, зөрөө илүү тод ажиглагддагаас гадна төрөл биш хэлнүүдийн хооронд энэ нь бүр ч их байх магадлалтай.

Үндэсний онцлогийн тухайд. Жишээ нь, шүлгийн төгсгөлд хайр сэтгэлдээ шаналсан орос хүний төрх байдлыг тоглоом шоглоомоор, нэг ёсондоо даажигнасан өнгө аясаар илэрхийлсэн нь уншигчийн сэтгэлд санаанд оромгүй, гэнэтийн баясал төрүүлэх ёстой. Хэл хэлэнд өөр өөрөөр илрэх магадлалтай тайллын энэхүү хоёр мөрийг монгол хэлнээ тэр чигт нь буулгах аваас “*Шуурга, шамарга, өвлийн баргар урт шөнүүдийг өгч аль*” гэсэн болхидуу бөгөөд нуршуу орчуулга болох тул монгол хүний сэтгэлгээний онцлог, тухайлбал дүрслэн илэрхийлэх хэрэглүүрийн сонголтыг товч дөт байдлаар хийдэг ёсыг харгалзан хөгжүүн өнгийг бага зэрэг тодотгож, уншигчийн сэтгэлд оч үсэргэх янз маягаар орчуулахаар шийдэв.

Тийнхүү тухайн тохиолдлыг харвал агуулгын талыг мадаггүй илэрхийлэхийн тулд орчуулагч бээр орчуулгын хэлнийхээ хэм хэмжээг баримтлан эхийг зайлшгүй дүйцлийн түвшинд бүтээх хэрэгтэй болж байна.

Үүнээс гадна ямарваа шүлэг орчуулах үед хэлний яруу хувиргалд тэр бүр автдаггүй, бүтэц-байгууламжийн, хийсвэр логикийн болон уугал эхийн бусад онцлогтой холбоотой асуудал чамгүй тааралдах ажээ. Тухайлбал, Пушкиний “*Я вас любил...*” шүлгийг монгол хэлэнд цаад эхтэй нь их бага ямар нэг хэмжээгээр ойртуулж орчуулсан таван ч хувилбар бий. Тухайн шүлгийн зохиомжид “*Как дай вам бог любимой быть другим*” гэсэн төгсгөлийн найм дахь мөр онцгой ач холбогдолтой бөгөөд өвөрмөц тайллын үүрэг гүйцэтгэдэг. Нэгд гэвэл, энэхүү найм дахь мөрөөр уянгын хүүрнэл буюу эхний долоон мөр, уянгын ерөөл буюу төгсгөлийн найм дахь мөр болж эх хоёр хуваагддаг. Хоёрт, уг төгсгөл нь шүлгийн зохиомжийг цоожлон, яруу найрагчийн хүсэл зориг хүрэх ёстой газраа хүрч, агуулгыг цагариган хэлбэрт оруулдаг. Эцэст нь, энэхүү найм дахь

мөр шүлэгт гунигийн аяс оруулж гойд драмлаг шинжтэй болгодог бөгөөд чухамхүү үүгээр яруу найрагчийн сэтгэл нэгмөсөн хоногших ёстой ажээ.

Мөн эхийг шүлэг орчуулагдах боломжийн үүднээс тайлбарлахад утга зохиол судлалын хүчин зүйлс чухал үүрэгтэй бөгөөд жишээ нь, шүлгийн хэмжээ, хэмнэлийг орчуулгад нь хэрхэн тусгах асуудал байнга яригддаг сэдвийн нэг. Энэ шүлгийн хувьд аядуу тайван таван өлмийт ямб, энгийн хэлээр нягт нямбай хайрцагласан хэмнэл нь түүний гуниг харууслын өнгийг дуурьсалтай, эмзэг сэтгэлд хөг нийцтэй болгожээ. Тийнхүү аядуу налархай хөг аясыг орчуулгад ч мөн боломжоор нь тусгах ёстой гэсэн үг. Бидний олж үзсэн таван хувилбараас төгсгөлийн найм дахь мөрийг монгол орчуулгад нь баримталсан тохиолдол анхны орчуулгад буюу Ч.Чимидийнхэд байгаа боловч мөн л төгс хэлбэрээ олсон гэхэд хэцүү [Магсар, 2009]. Учир нь монгол хэлний өгүүлбэр зүйн бүтцийн онцлог уугал эхийн логикийг урвуу дараалалд оруулж орчуулахыг шаардах болно. Ч.Чимид орчуулгаа дараах байдлаар төгсгөжээ:

Я вас любил так искренно, так нежно,	Яг над шиг ийм үнэнч эелдэг хайраар
Как дай вам бог любимой быть другим.	Яамай даа, бусад нь таныг хайрлах болтугай.

Ч.Чимидийнхэд нэлээн ойртсон бас нэг хувилбар бол Чой.Лхагвынх юм:

Өөгүй чин үнэнч энхрийлэн дурласан над шиг
Өөр тийм эрийг бурхан танд соёрхог.

Гэхдээ Пушкиний шүлэгт найм дахь мөрийг тодотгосон онцолбор нь эзэн бие биш, хайрын хүч (“так искренно, так нежно”) байгаа нь Чой.Лхагвынхад бус (“энхрийлэн дурласан над шиг”), Ч.Чимидийн тодотголд (“над шиг үнэнч эелдэг хайраар”) оновчтой туссан. Үлдсэн гурван хувилбарын хоёрыг мөн дор сийрүүлбэ:

Хайрт та өөр хүнд заяаг гэж би залбирнам
Хайр минь тийм цогтой, тийм эелдэг байсан юм.
(С.Дондог).

Дэргэдэх хархүү чинь ингэж л хайрлаг гэмээр
Дэндүү голоосоо энхрийлэн дурлаж явлаа чамдаа.
(Ц.Магсар).

Ийнхүү гоо зүйн тогтолцоот чанараараа яруу найргийн эх олон талт шинжийг агуулдаг ба орчуулагдах нөхцөл боломж нь хоорондоо харьцаж буй тухайн хэлтнүүдийн хэл, сэтгэхүйн онцлог төдийгүй үндэсний соёл, урлаг-гоо зүйн болон бусад онцлог ялгаанаас хамаарах хүчин зүйлстэй холбоотой билээ. Бидний энд авсан жишээ орчуулгын ажил үйлд тохиолддог хувь шинжтэй баримт хэдий ч яруу найраг орчуулагчийн ажлын онцлогийг ямар нэг хэмжээгээр харуулахад судалгааны ач холбогдолтойг энд онцлов.

АШИГЛАСАН ЭХ ҮҮСВЭРҮҮД

Бархударов Л. С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода. М., 2008, С. 186.

Борисенко Ю. А., Глухова А. С. К вопросу о переводе поэзии. // Многоязычие в образовательном пространстве. – Вестник Удмуртского университета. 2016. – Вып. 8. – С. 88-92. – Проблемы перевода в межкультурной коммуникации [Цахим ресурс]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-perevode-poezii/viewer>

Казарин Ю. В. Поэтический текст как система. Издательство Уральского университета. Екатеринбург, 1999. С. 43.

Магсар Ц. К проблеме трансформации некоторых моментов в стихотворении “Я вас любил ...”. “История, язык, культура” (Сборник материалов международной научно-практической конференции). УБ., 2009. С. 52-56.

Маршак С. Я. Собрание сочинений в 8 тт. Т. 6., М.: Художественная литература, 1971. С. 371-375.

Позднякова К. Б., Бабанина Т. М. Проблемы перевода поэзии [Цахим ресурс]. URL: https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/87106/1/978-5-321-02223-8_2012_027.pdf.

Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. М., 200